

Утверждены
решением Совета директоров АО «Сентрас Иншуранс»
от «29».12.2018 г. Протокол №54

Согласованы
решением Правления АО «Сентрас Иншуранс»
от «26».12.2018 г. Протокол №45

ПС – 35

ПРАВИЛА
добровольного страхования
от прочих финансовых убытков

Контроль	Комплаенс-контролер	Д.А. Троценко	19.12.2018 (дата)	(подпись)
----------	---------------------	---------------	----------------------	-----------

Должность	ФИО	Виза	Дата	Подпись
Директор ДСВ	А.А. Былин	Согласовано	04.12.2018	
Директор ЮД	В.А. Галиакберов	Согласовано	14.12.2018	
Управляющий директор-член Правления	Д.М. Нуркатов	Согласовано	23.12.2018	

Разработал	Зам. директора ДА	Т.В. Самойлова	15.12.2018 (дата)	(подпись)
------------	-------------------	----------------	----------------------	-----------

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 2 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

1. Жалпы ережелер

1. Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ережелері (бұдан әрі - Ереже) Қазақстан Республикасының заңнамасына, «Сентрас Иншуранс» Сақтандыру Компаниясы» АҚ-ның ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес әзірленеді және басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру шартын (бұдан әрі - сақтандыру шарты) жасау, жүргізу және орындау тәртібін реттейді.

2. Осы Ережеде келесі ұғымдар қолданылады:

сақтандырушы – «Сентрас Иншуранс» Сақтандыру Компаниясы» Акционерлік Қоғамы басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыруды жүзеге асыруға лицензиясы бар және сақтандыру жағдайы орын алғанда сақтандыру шартында белгіленген сома (сақтандыру сомасы) мөлшерінде сақтандыру шарты оның пайдасына жасалған тұлғаға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемін төлеуге міндетті тұлға;

сақтанушы – Сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан және сақтандыру сыйлықақысын төлеген тұлға;

сақтандырылған тұлға – өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушы бір уақытта Сақтандырылған тұлға болып табылады;

пайда алушы - сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға. Осы Ережелерге сәйкес Пайда алушы - Сақтанушы;

сақтандыру сомасы - сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы туындаған кезде сақтандырушының жауапкершілігінің шегін білдіретін ақша сомасы;

сақтандыру сыйлықақысы – сақтандырушы сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде сақтандыру төлемін жасау міндеттемесі үшін Сақтанушы сақтандырушыға төлеуге міндетті ақша сомасы;

франшиза - бұл Сақтандырушының белгілі бір мөлшерден аспайтын шығынды өтеуден сақтандыру шарттарында көзделген босату. Франшиза шартты (шегерімге жатпайтын) және шартсыз (шегерілетін) болып табылады. Ол сақтандыру сомасының пайызы ретінде немесе абсолютті мөлшерде белгіленеді. Шартты франшиза бойынша Сақтандырушы белгіленген шегерілетін мөлшерден аспайтын шығын үшін жауапкершіліктен босатылады, бірақ егер оның мөлшері осы мөлшерден асып кетсе, шығынды толық көлемде өтеуге міндетті. Шартсыз франшиза кезінде барлық жағдайларда шығын белгіленген соманы шегеріп тастаумен өтеледі;

сақтандыру жағдайы - сақтандыру шарты сақтандыру төлемін қарастыратын оқиға. Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға ықтималдығы мен оның пайда болу мүмкіндігінің белгілері болуы керек;

сақтандыру төлемі - сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы пайда алушыға сақтандыру сомасы шегінде төлеген ақша сомасы;

шығын – құқығы бұзылған, мүлкін жоғалтқан немесе бүлдірген (нақты шығын) тұлға шеккен немесе шегуі тиіс шығындар, сондай-ақ осы тұлға айналымның қалыпты жағдайларында алуы тиіс болатын, алайда оның құқығы бұзылуы салдарынан алынбаған кірістер (алынбаған пайда) шығыны;

алынбаған пайда – оған шығын келтіру немесе оның кредитор болған міндеті бойынша оның құқығын бұзу нәтижесінде адам алмаған кірістер немесе басқа да пайда;

банкроттық – сот шешімі бойынша танылған, оны таратуға негіз болатын борышкердің төлем қабілетсіздігі;

селективті тәуекел – капиталды салу түрлерін таңдау кезінде қате таңдау тәуекелі;

жоспарлы шығын - уәкілетті орган кәсіпорындардың, шаруашылық ұйымдардың жоспарларын бекіткен кезде көзделген шығын;

контрагент – Сақтанушымен шарт бойынша тарап болып табылатын үшінші тұлға.

2. Сақтандыру объектісі

4. Сақтанушының төмендегілерден болатын қаржылық шығындар қауіпімен байланысты мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады:

1) жұмысынан айрылу;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 3 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

2) Сақтанушының контрагенті шарт міндеттемелерін орындамауы (тиісінше орындамауы) (несие шарты бойынша берешекті ішінара немесе толық қайтармау; тауарларды, жұмыстарды немесе қызметтерді төлемеу; тауарларды немесе өнімдерді жеткізбеу, жұмыстарды орындамау және т.б.);

3) қолайсыз табиғи құбылыстар;

4) нарықтық құнын жоғалту;

5) кәсіпкерлік қызметтегі үзіліс;

6) сақтанушының инвестициялық қызметке қатысуы;

7) Сақтанушының қаржы-шаруашылық қызметін жүзеге асыруына байланысты сақтандыру шартында көрсетілген өзге жағдайлар.

5. Сақтанушы біржолғы мәміле үшін (контракт, шарт, жоба және т.б.) қаржылық шығындар қаупін, сондай-ақ белгілі бір уақыт кезеңінде қаржы-шаруашылық қызметке шығындар қаупін сақтандыруға құқылы.

6. Сақтандыру шарты бойынша Сақтанушының және оның пайдасына ғана тәуекел болуы мүмкін. Сақтандыру қамқорлығы жалпы азаматтық және кәсіптік жауапкершілікке, сондай-ақ Сақтанушының қаржы-шаруашылық қызметіне байланысты жауапкершіліктен туындаған шығындарға таралмайды.

7. Осы Ережелер бойынша сақтандыруға қабылданбайды:

1) заемшының кредитор алдындағы міндеттемелерін, оның ішінде несие шарты бойынша кепіл ретінде әрекет ететін мүліктің нарықтық құны төмендеген жағдайда, кредиторлар алдындағы міндеттемелерді орындамауымен байланысты кредиторларда шығын орын алу тәуекелі;

2) барлық тәуекелдерді сақтандыруға байланысты үшінші тұлғаларға келтірілген залалды өтеу міндетіне байланысты тұлғаның азаматтық-құқықтық жауапкершілігі орын алу тәуекелі;

3) кепілдік немесе кепілгерлік берген тұлғаға оның кепілдеме немесе кепілгерлік беруі міндеттемесін орындауы салдарынан шығынның орын алу тәуекелі.

3. Сақтандыру жағдайы

8. Сақтандыру жағдайы болып келесі, бір немесе бірнеше оқиғалардың салдарынан Сақтанушыда шығын орын алуы және келтірілген шығындар орын алуы кезінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға әкелетін факті болып мойындалады:

1) жұмыстан айрылу;

2) Сақтанушының контрагенті шарт міндеттемелерін орындамауы (тиісінше орындамауы) (несие шарты бойынша берешекті ішінара немесе толық қайтармау; тауарларды, жұмыстарды немесе қызметтерді төлемеу; тауарларды немесе өнімдерді жеткізбеу, жұмыстарды орындамау және т.б.);

3) қолайсыз табиғи құбылыстар;

4) нарықтық құнын жоғалту;

5) кәсіпкерлік қызметтегі үзіліс;

6) Сақтанушының инвестициялық қызметке қатысуы;

7) Сақтанушының қаржы-шаруашылық қызметін жүзеге асыруына байланысты сақтандыру шартында көрсетілген өзге жағдайлар.

9. Сақтандыру шартында сақтандыру тәуекелдерінің нақты тізімі көрсетілген.

10. Сақтандыру жағдайының басталуын, онымен келтірілген шығын мөлшерін дәлелдеу Сақтанушыға жүктеледі.

11. Сақтандыру жағдайы келесіде басталған болып мойындалады:

1) Сақтанушы азаматтық-құқықтық мәміле (контракт, шарт, жоба т.б.) бойынша шығынға ұрынса және шығын үшін кінәлі немесе үшінші тараптан шығынды өтеу үшін Сақтанушымен шарт бойынша контрагент өз міндеттерін орындау мерзімінен кейінгі 30 (отыз) күнтізбелік күн аралығында өтемақыны алмаса;

2) егер Сақтанушы қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асырудан шығын келтірсе және кінәлі немесе үшінші тараптан осындай шығын туындаған күннен бастап 60 (алпыс) күнтізбелік күн ішінде өтемақыны алмаса;

3) егер Сақтандыру шартында көрсетілген Сақтанушының қызметі толықтай немесе ішінара 30 (отыз) күнтізбелік күннен кем емес мерзімге тоқтап, кәсіпкерлік қызметтегі үзіліс орын алса;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 4 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

4) сақтандыру шартында сақтандыру жағдайының басталуының өзге де талаптары көзделуі мүмкін.

12. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде Сақтанушы дереу (күнтізбелік үш күн ішінде) егер сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу кезінде хабарлаған жағдайларда белгілі болған маңызды өзгерістер туралы жазбаша түрде хабарлайды, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің артуына айтарлықтай әсер етуі мүмкін болса.

13. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкелетін жағдайлар туралы хабардар болған Сақтандырушы, сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және тәуекелдің артуына сәйкес келетін қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы. Сақтанушы сақтандыру шартының және сақтандыру сыйлықақыларын төлеу мөлшерінің өзгеруіне қарсылық білдірген жағдайда, Сақтандырушы Сақтандыру шартын біржақты тәртіппен бұзуға және сақтандыру шартының бұзылуымен келтірілген шығынның орнын толтыруды талап етуге құқылы.

14. Егер материалдық шығын оны келтірген кінәлі тұлғамен немесе үшінші тараппен өтелсе, Сақтанушы дереу жазбаша түрде Сақтандырушыны бұл туралы хабардар етеді.

15. Егер кінәлі тараптан немесе үшінші тараптан шығынды өтеу Сақтанушы сақтандыру төлемін алғаннан кейін өтелсе, онда сақтанушы кінәліден немесе үшінші тараптан өтемақы алған бөлігінде тиісті талап қойған күннен бастап он күн ішінде Сақтандырушыдан алған сақтандыру төлемінің сомасын қайтаруға міндетті, алайда ол алынған сақтандыру төлемінің мөлшерінен аспауы керек.

16. Сақтандыру шартының талаптарында сақтанушының қаржылық-шаруашылық қызметіне байланысты және сақтандыру объектісіне қайшы келмейтін сақтандыру жағдайларының әр түрлі тізбесі көзделуі мүмкін.

4. Сақтандыру жағдайларын және сақтандыруды шектеу, сақтандыру төлемінен бас тарту

17. Осы Ереженің талаптары бойынша олар сақтандыру жағдайлары болып табылмайды және мыналардың нәтижесінде пайда болған шығын үшін сақтандыру төлемдерін жүзеге асырмайды:

- 1) Сақтанушының өрт қауіпсіздігі талаптарын бұзуы;
- 2) сақтанушының өзінің сақтандырылған қызметіне байланысты коммерциялық құпияны немесе өзге де құпия ақпаратты жария етуі немесе оны жеке мақсаттары үшін пайдалануы (сақтанушының қызметкерлері жеке пайдалануы);
- 3) тауарлардың импорты, экспорты немесе транзиті туралы, оның ішінде сапа сертификатын талап ететін халықаралық актілер, ережелер, нұсқаулықтар және т.б. қабылдау;
- 4) Сақтанушы сақтандырушымен келісілген мерзімде сақтандыру тәуекелінің дәрежесін арттыратын жағдайларды жоймауы;
- 5) сақтандыру қызметінде пайдаланылатын мүлікте пайда болатын стихиялық жану, ашыту, ыдырау немесе басқа табиғи процестер;
- 6) сақтандыру шартында көрсетілмеген қызметті жүзеге асыру;
- 7) нақты немесе болжанған жала жабу немесе Сақтанушының ар-намысы, қадір-қасиеті мен іскерлік беделіне нұқсан келтіретін өзге де ақпарат тарату;
- 8) егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, ұйымды (заңды тұлғаны) тарату, жұмыс берушіні (жеке тұлғаны) тоқтату, қызметкерлердің санын немесе штатын қысқарту жағдайларын қоспағанда, тараптардың кез-келгенінің бастамасы бойынша Сақтанушымен еңбек шарты тоқтатылуы;
- 9) Сақтанушының контрагент алдындағы міндеттемелерін орындамауы немесе тиісінше орындамауы;
- 10) сот Сақтанушы мен контрагент арасында жасалған шартты жарамсыз деп тануы;
- 11) борышкер елінен немесе төлем жүргізілетін елден ақша аударымдарына тыйым салу немесе шектеу, мораторий енгізу, валюталардың конвертацияланбауы;
- 12) екі жақты үкіметтік және көпжақты халықаралық шарттарға сәйкес қарызды жою немесе қарызды өтеуді кейінге қалдыру;
- 13) әкелуге (әкетуге) лицензияның күшін жою, импортқа (экспортқа) эмбарго енгізу және басқа да саяси тәуекелдер;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 5 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

14) қажетті құжаттарды (жөнелту құжаты, тауарларды әкетуге немесе жеткізуге рұқсат, лицензия және т.б.) ұсынбау;

15) егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушы контрагенттің шарт бойынша міндеттемелерін қасақана орындамауы;

16) егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, контрагенттің жұмыс қабілеттілігінен айырылуына немесе оның қайтыс болуына әкелетін Сақтанушының контрагентімен болған жазатайым оқиға;

17) соғыс; басып кіру; шет мемлекеттің дұшпандық әрекеттері, әскери немесе соған ұқсас операциялар (соғыс жарияланса да, жасалмаса да) немесе азаматтық соғыс;

18) бүлік; локауттар; көлемінде немесе халық көтерілісіне дейін өскен азаматтық толқулар; тәртіпсіздік; азаматтық толқулар; әскери көтеріліс; төңкеріс; әскери билікті басып алу немесе тартып алу; тәркілеу; әскери немесе азаматтық органдардың бұйрығымен сақтандыру объектісін экспроприация, реквизициялау немесе мемлекет меншігіне алу, қамауға алу, жою немесе бүлдіру;

19) кез келген ұйымның атынан немесе бірлесіп жасалған терроризм актілері¹;

20) радиоактивті сәулелену немесе ядролық отынды жағудан радиоактивті отынмен немесе радиоактивті қалдықтармен ластану;

21) табиғи апаттар - жер сілкіністері, найзағайлар, су тасқыны, сел, дауыл, боран, смерч, сел, лай көшкіні, қар көшкіні;

22) әскери немесе азаматтық органдардың бұйрығымен сақтандыру объектісін тәркілеу, реквизициялау, қамауға алу, жою немесе бүлдіру;

23) ядролық реакция, ядролық сәулелену немесе радиоактивті ластану;

24) Сақтанушының ведомстволық нұсқаулықтарды, нормативтік құқықтық актілерді және басқаларын сақтамауы. келісімдер (келісімшарттар) жасалған кезде;

25) зияткерлік меншікке авторлық және өзге де айрықша құқықтардың бұзылуы.

18. Осы ережелер бойынша сақтандыру мыналарға қолданылмайды:

1) Сақтанушының жұбайы, балалары (соның ішінде асырап алынған), ата-аналары (асырап алушылары), сондай-ақ оның туыстары немесе Сақтанушымен бірге тұрған және онымен бірге ұзақ уақытты басқаратын басқа да адамдар келтірген шығындар туралы талаптар;

2) Сақтанушының қызметкерлерінің коммерциялық құпияны немесе оның жеке сақтандыруды жүзеге асыруына байланысты өзге де құпия ақпаратты ашуы немесе жеке пайдалануы салдарынан келтірілген залалдар;

3) Сақтанушы жалдаған, жалдаған, жалға алған немесе кепілге берген немесе келісімшарт бойынша немесе қосымша қызмет ретінде сақтауға қабылдаған объектілерді бүлдіру, жою немесе бүлдірумен байланысты шығындар;

4) Сақтанушы өздерінің шарттық міндеттемелерін тиісінше орындамауы салдарынан туындаған залалдар.

19. Сақтандырумен келесі жабылмайды:

1) моральдық шығын;

2) алынбаған пайда, егер өзгесі сақтандыру шартымен көзделмесе;

3) мүліктің тауар құнын жоғалтуы;

4) бағам айырмашылығы, егер өзгесі сақтандыру шартымен көзделмесе;

5) айыппұлдарды өтеу, егер өзгесі сақтандыру шартымен көзделмесе;

6) сақтандыру мерзіміне дейін орын алған, алайда сақтандыру мерзімі басталғаннан кейін анықталған шығын;

7) сақтандыру шартымен көзделген мөлшер және сомадан тыс келтірілген шығын;

8) Сақтанушының сақтандыру қызметін жүзеге асыруға берілген лицензиясының күшін жою, қайтарып алу немесе тоқтата тұру кезеңінде шеккен шығын;

9) жоспарлы шығын.

¹ Терроризм актісі - жарылыс, өрт қою немесе өлім қаупін тудыратын, мүліктік залал келтіретін немесе басқа да әлеуметтік қауіпті салдарлар тудыратын өзге де әрекеттер, егер бұл әрекеттер қоғамдық қауіпсіздікті бұзу, халықты қорқыту немесе мемлекеттік органдардың шешім қабылдауға әсер ету мақсатында жасалған болса (саяси себептер).

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 6 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

20. Сақтандыру шартында, егер бұл Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне қайшы келмесе, сақтандыру жағдайынан өзге де шектеулер көзделуі мүмкін.

5. Сақтандыру сомасын анықтау тәртібі. Франшиза

21. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы тараптардың келісімі бойынша анықталады.

22. Сақтандыру сомасы Сақтанушы күтілгендей, сақтандыру жағдайы туындаған кездегі шығындар мөлшерінен аспауы керек.

23. Сақтандыру шартында келесі белгіленуі мүмкін:

1) жиынтық жауапкершілік шегі, яғни сақтандыру шартының барлық кезеңінде барлық сақтандыру жағдайлары бойынша жасалған барлық сақтандыру төлемдерінің сомасы, осы лимиттен аспауы керек;

2) әрбір сақтандыру жағдайы немесе бір оқиға салдарынан болған бірқатар жағдайлар үшін жауапкершілік шегі.

24. Жауапкершіліктің лимиттері сақтандыру шартында белгіленеді. Бір сақтандыру жағдайы немесе бір оқиға нәтижесінде болған бірнеше сақтандыру оқиғалары бойынша сақтандыру төлемдері сақтандыру шарты бойынша белгіленген жауапкершілік шегінен аспауы керек.

25. Сақтандыру шартын жасасқан кезде шартты (шегерілмейтін) немесе шартсыз (шегерілетін) франшиза белгіленуі мүмкін.

26. Егер сақтандыру шарты бірінші сақтандыру жағдайында аяқталмаса, сақтандыру төлемі жасалғаннан кейін сақтандыру сомасы сақтандыру төлемінің сомасына азаяды. Сақтандыру сомасы сақтандыру төлемі жасалған күннен бастап азаяды.

6. Сақтандыру сыйлықақысы және оны төлеу тәртібі

27. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру сомасына пайызбен белгіленген сақтандыру тарифтері бойынша есептеледі.

28. Сақтандыру сыйлықақысы мезгіл-мезгіл немесе кезең-кезеңімен төленетін сақтандыру жарналары, қолма-қол немесе қолма-қол ақшасыз төлемдер түрінде төленеді. Сақтандыру сыйлықақыларын төлеу шарттары тараптармен келісіледі және сақтандыру шартында көрсетіледі.

29. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, 12 (он екі) айдан аз мерзімге сақтандыру үшін сақтандыру сыйлықақысы жылдық сақтандыру сыйлықақысының мөлшеріне пайызбен есептеледі, ал аяқталмаған ай толық деп саналады:

Сақтандыру мерзімі	Жылдық сақтандыру сыйақысынан %	Сақтандыру мерзімі	Жылдық сақтандыру сыйақысынан %
1 ай	20%	7 ай	75%
2 ай	30%	8 ай	80%
3 ай	40%	9 ай	85%
4 ай	50%	10 ай	90%
5 ай	60%	11 ай	95%
6 ай	70%		

30. Егер сақтандыру жағдайы келесі сақтандыру сыйлықақысы төленгенге дейін орын алса, онда Сақтандырушы сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтау кезінде, Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын немесе сақтандыру жарнасын өзіне тиесілі есепке қосуға құқылы.

31. Егер сақтандыру шартында сақтандыру жарнасын мерзімінен бұрын төлеу қарастырылған болса, онда сақтандыру шарты мерзімінен бұрын сақтандыру шартының мерзімінен бұрын тоқтатылуын қоса алғанда, келесі сақтандыру сыйлықақыларын төлемеу салдарын анықталуы мүмкін.

32. Сақтандырушы Сақтанушыдан алған сақтандыру сыйлықақылары оған жеке меншік құқығында тиесілі.

7. Сақтандыру шартының әрекет ету мерзімі және орны

33. Сақтандыру шарты бір жылға немесе тараптар келіскен басқа мерзімге жасалады.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 7 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

34. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандырушы сақтандырушыға сақтандыру жарнасын төлеу шартымен (егер бөліп төлеген болса - бірінші сақтандыру сыйлықақысы) сақтандыру шартында көрсетілген күні сақтандыру шартында көрсетілген күнгі 00:00-ден басталады және сақтандыру шартында көрсетілген күннен кейінгі күннің 00 сағат 00 минутында аяқталады.

35. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу кезінде белгілі болған елеулі өзгерістер туралы, егер мұндай өзгерістер сақтандыру тәуекелінің артуына айтарлықтай әсер етуі мүмкін болса, дереу хабарлауға міндетті.

36. Сақтандырушы сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкелетін жағдайлар туралы хабардар етсе, сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді немесе тәуекелдің артуына сәйкес келетін қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

37. Егер Сақтанушы сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе қосымша сақтандыру сыйлықақысын алуға қарсылық білдірсе, Сақтандырушы осы Ережелердің 14-тарауына сәйкес сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы.

38. Егер Сақтанушы Ереженің осы тарауының 35-тармағында көрсетілген міндеттемелерді орындамаса, Сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды және сақтандыру шартын бұзу салдарынан келтірілген залалдардың орнын толтыруды талап етуге құқылы, егер сақтандыру жағдайы орын алса, сақтандыру төлемін толығымен немесе ішінара бас тартуды талап етуге құқылы.

39. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына себеп болатын жағдайлар жойылған болса, сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы емес.

40. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шартының қолданылу мерзімі Қазақстан Республикасының аумағында шектеледі.

41. Егер сақтандыру қызметі сақтандыру шартында (сақтандыру аумағында) көрсетілген аумақта жүзеге асырылса ғана, сақтандыру қызметіндегі үзілістен болатын залалдардың туындау қаупі сақтандырылған болып саналады.

8. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі

42. Сақтанушының өтініші сақтандыру шартын жасасуға негіз болып табылады.

43. Сақтандыру шартын жасау үшін Сақтанушы Сақтандырушының қарауына келесі құжаттарды ұсынады:

1) заңды тұлғалар үшін құрылтай құжаттарының көшірмелері (құрылтайшылық шарт, жарғы, мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы куәлік);

2) егер қызметі лицензиялауға жататын болса, сақтандырылған кәсіпкерлік қызметпен айналысуға арналған лицензиялардың көшірмелері;

3) кәсіпкерлік қызметпен айналысу құқығына патент - жеке кәсіпкерлер үшін;

4) үшінші тұлға (банк) мен Сақтанушы арасында жасалған келісім - Сақтанушының контрагенті шарттық міндеттемелерді орындамау қаупін сақтандыру жағдайында.

5) соңғы 12 айдағы бухгалтерлік баланстардың және оған қосымшалардың көшірмелері - кірістердің, күтпеген шығыстардың және қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру нәтижесінде туындаған басқа да шығындардың нәтижесінде болған шығынды сақтандыру жағдайында;

6) статистика органдарына және штаттық кестеге, соңғы 12 айдағы есептердің көшірмелері - заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлер үшін кірістердің, күтпеген шығыстардың және қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру нәтижесінде туындаған басқа да шығындардың сақтандыруы кезіндегі шығындарды сақтандыру кезінде;

7) жеке тұлғаларға - жұмысынан айрылу нәтижесінде жоғалтқан жағдайда сақтандыру шартының көшірмесі (жеке еңбек шарты) және оған қосымшалар.

44. Сақтандыру шартын жасау үшін Сақтандырушы Сақтанушыдан сақтандыру тәуекелін сипаттайтын қосымша құжаттарды (мәліметтерді) талап ете алады.

45. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру жағдайының ықтималдығын және ықтимал шығындар мөлшерін анықтау үшін қажетті барлық белгілі жағдайлар туралы, егер бұл жағдайлар белгісіз болса және сақтандырушыға таныс болмауы керек болса, хабарлауға міндетті.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 8 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

46. Кез келген жағдайда, Сақтанушының өтінішінде немесе сақтандырушының сақтандыру шартын жасау кезеңінде жіберілген жазбаша өтінішінде нақты келісілген жағдайлар маңызды болып табылады.

47. Сақтанушы сақтандырушыға берген ақпараттың шынайылығы мен дұрыстығына Сақтанушы жауап береді.

48. Сақтандыру шарты жазбаша нысанда келесі жолмен жасалады:

1) сақтандыру шартын тараптардың дайындауы;
2) сақтанушы Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде немесе сақтандырушы біржақты түрде жасаған сақтандыру ережелеріне (қосылу шарты) қосылуы және сақтандырушы сақтанушыға сақтандыру полисін толтыруы.

49. Сақтандыру шартының жазбаша нысанын сақтамау оның жарамсыздығына әкеледі.

50. Сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу туралы жалған ақпарат (ақпарат) туралы хабарлаған кезде, сақтандырушы сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемдерін жасаудан бас тартуға немесе қолданыстағы заңнамада белгіленген тәртіппен сақтандыру шартын жарамсыз ету шараларын қабылдауға құқылы.

51. Сақтандырушы Сақтанушымен бас тарту себептерін түсіндірместен сақтандыру шартын жасасудан бас тартуға құқылы.

52. Сақтандырушы сақтандыру шартында көрсетілген талаптардың толық болмағаны үшін жауап береді. Сақтандыру шарты бойынша белгілі бір талаптардың толық болмауына байланысты дау туындаған жағдайда дау Сақтанушының пайдасына шешіледі.

53. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушы сақтандыру тәуекелін бағалауға, атап айтқанда, сақтанушыға оның шығындарын сақтандыру ұсынылатын қызмет ерекшеліктерімен танысуға құқылы.

54. Сақтандыру шарты тараптар келіскен кез келген мерзімге жасалуы мүмкін. Осы Ережелерге сәйкес сақтандыру шарты, егер ол 12 айдан аз мерзімге жасалса, қысқа мерзімді болып саналады.

55. Сақтандыру шартына өзгерістер басқа тараптың, оның ішінде электрондық пошта арқылы өтінішті қабылдағанын растауға мүмкіндік беретін кез келген тәсілмен жіберілген өтініші негізінде қосымша келісім жасасу арқылы жасалады.

56. Сақтандыру полисіне өзгерістер мен толықтырулар енгізуге жол берілмейді.

57. Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда, Сақтандырушы сақтанушының жазбаша өтініші негізінде оған телнұсқасын беруге міндетті.

58. Сақтандырушы сақтанушыдан сақтандыру шартының телнұсқасын жасау шығындарын өндіріп алуға құқылы, бұл ретте өтелетін шығыстардың жалпы сомасы, өтініш берген күні, тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы Қазақстан Республикасының заңында белгіленген 0,1 айлық есептік көрсеткіштен аспауы керек.

9. Тараптардың құқықтары және міндеттері

59. Сақтанушы құқылы:

1) Сақтандыру құпиялығына;
2) Сақтандыру төлемін алуға;
3) егер сақтандыру төлемі жүзеге асырылмаған болса, Сақтанушының сақтандыру объектісіне құқықтарының тоқтатылуына байланысты сақтандыру шарты мерзімінен бұрын бұзылған кезде сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін сақтандыру шартының аяқталуына дейін қалған уақытқа пропорционалды мөлшерде, іс жүргізу үшін шыққан шығындарды шегергенде, сақтандыру сыйлықақысы мөлшерінің 25% -нан аспайтын көлемде қайтаруға;

4) сақтандыру шартының талаптарын түсіндіруді талап етуге;

5) келесі сақтандыру сыйлықақысын төлемеу арқылы сақтандыру шартын біржақты бұзуға.

60. Сақтандырушы міндетті:

1) сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру сыйлықақыларын) төлеуге:

- егер Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру сыйлықақысын) төлеу бойынша өз міндеттемелерін орындамаған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде толық сақтандыру

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 9 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

сыйлықақысын (немесе алғашқы сақтандыру жарнасын) төлемеген жағдайда, сақтандыру шарты жарамсыз деп танылады;

- егер Сақтанушы келесі сақтандыру сыйлықақысын келесі күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде төлемесе, Сақтандырушы келесі сақтандыру сыйлықақысын төлеу бойынша өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда, Сақтандырушы бұл жағдайды Сақтандырушының сақтандыру шартын орындаудан біржақты бас тартуы деп санайды, бұл - егер тараптар сақтандыру сыйлықақыларын төлеу шарттарын өзгерту туралы келісімге қол жеткізбесе - сақтандыру шартын автоматты түрде мерзімінен бұрын бұзуға әкеледі. Бұл кезде Сақтандырушы сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу кестесіне сәйкес сақтандыру сыйлықақысының қолданылу мерзіміне пропорционалды түрде қайта есептейді және бұрын төленген сақтандыру сыйлықақыларының тиісті бөлігін қайтарады немесе сақтандыру шартының жарамдылығына пропорционалды мөлшерде қосымша сыйлықақыны төлеуге Сақтанушыға есепшот береді;

2) Сақтандырушыны сақтандыру тәуекелінің жағдайы туралы хабардар етуге;

3) 3 (үш) жұмыс күні ішінде сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлауға, оған қол жетімді кез келген тәсілмен хабарлауға міндетті. Сақтандырушыға ауызша хабарлау кезінде Сақтанушы сақтандыру жағдайының басталуын жазбаша түрде 72 (жетпіс екі) сағат ішінде растауға міндетті;

4) сақтандыру жағдайынан келтірілген залалды азайту жөнінде шаралар қолдануға;

5) сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығын беруді қамтамасыз етуге;

6) сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру объектісіне қатысты басқа мүліктік сақтандыру шарттарының қолданылуы туралы есеп беруге;

7) сақтандыру шартының талаптарының орындалуын бақылауды жүзеге асыру үшін сақтандырушының өкілін сақтандыру объектісіне еркін жіберуге;

8) егер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген ескіру мерзімі кезінде, заң бойынша немесе сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға негіз болған жағдай анықталған болса, сақтандырушыға сақтандыру төлемінің толық көлемін қайтаруға;

9) белгілі болған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде сақтандырушыға шығын келтіргені үшін кінәлі адамнан өтемақы алынғандығы туралы хабарлауға;

10) тәуекел дәрежесін арттыратын жағдайларды жою туралы Сақтандырушының нұсқауларын ұстануға;

11) сақтандыру шарты жасалған күннен бастап соңғы 3 (үш) жыл ішінде сақтандырылған қызметке тартылған мүліктің қалдықтарын, олардың қосымшаларын және тізімдемелерін (үзінділерін) олардың бір мезгілде жойылуын болдырмайтындай етіп сақтауға. Жоғарыда көрсетілген міндеттемелерді орындамау өрескелдікке теңестіріледі және осы Қағидалардың ережелерінде қарастырылған салдарға әкеп соғады.

61. Сақтандырушы құқылы:

1) Сақтанушы ұсынған ақпаратты тексеруге;

2) кез-келген уақытта Сақтанушының сақтандыру шартының талаптарын орындағанын және Сақтандырушы оның бұған кедергі келтіруге құқығы жоқ екенін тексеруге;

3) Сақтанушы сақтандыру шартының, осы Ереженің талаптарын бұзғанын анықтаған кезде, Сақтандырушы оларды жою туралы жазбаша нұсқаулар беруге құқылы, мұндай нұсқаулар Сақтандырушы үшін міндетті болып табылады;

4) уәкілетті органдардан сақтандыру жағдайы туралы барлық қажетті құжаттарды сұратуға.

62. Сақтандырушы міндетті:

1) сақтандыру құпиялығын қамтамасыз етуге;

2) сақтанушымен қарым-қатынастың құпиялығын қамтамасыз етуге, ол туралы және оның мүліктік жағдайы туралы ақпаратты жарияламауға, Қазақстан Республикасының заңнамасында қарастырылған жағдайларды қоспағанда;

3) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру шартында немесе заң актілерінде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға;

4) Сақтанушыны Сақтандыру ережелерімен таныстыруға;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 10 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

5) Сақтанушыға сақтандыру жағдайы туындаған кезде шығындарды азайту мақсатында шеккен шығындарды өтеуге.

63. Осы тараудағы тараптардың құқықтары мен міндеттерінің тізімі толық емес. Тараптардың белгілі бір құқықтары мен міндеттері осы Ереженің басқа тарауларында қарастырылуы мүмкін және сақтандыру шартында кеңейтілуі мүмкін.

10. Сақтандыру жағдайы басталғанда Сақтандырылған тұлғаның әрекеттері

64. Сақтанушы сақтандыру жағдайының басталғанын білгеннен кейін, ол міндетті:

1) белгілі болғандай, 3 (үш) жұмыс күні ішінде сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуы туралы кез келген тәсілмен хабарлайды. Сақтандырушыға ауызша хабарлау кезінде Сақтанушы сақтандыру жағдайының басталғандығын хабарламадан кейін 72 (жетпіс екі) сағат ішінде жазбаша түрде растауға міндетті;

2) оқиға туралы тиісті құзыретті органдарға (полиция, өртке қарсы қызмет, Ішкі істер министрлігі, Төтенше жағдайлар министрлігі және т.б.) дереу хабарлауға;

3) сақтандыру жағдайларын болдырмау немесе азайту үшін ағымдағы жағдайда қолайлы және қол жетімді шараларды қабылдауға міндетті. Осындай шараларды қолдана отырып, Сақтанушы, егер олар Сақтандырушыға хабарланса, Сақтандырушының нұсқауларын орындауға міндетті. Алайда, бұл әрекеттерді сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеттемесін мойындау ретінде қарастыруға болмайды;

4) сақтандырушыға сақтандырылған оқиғаға байланысты өзіне белгілі барлық мәліметтерді, оның ішінде, бірақ олармен шектелместен дереу жазбаша түрде хабарлауға:

– сақтандыру жағдайына байланысты қылмыстық істің қозғалуы туралы;

– құзыретті органдармен алдын ала тексерулер жүргізілуі туралы;

– мүлік арестке қойылғаны туралы;

– сақтандыру жағдайымен байланысты өзге қылмыстық-процессуалдық әрекеттерді жүргізу туралы.

5) сақтандырушыға сақтандыру жағдайында соттан және соттан тыс қорғауда көмек көрсетуге.

6) Сақтандырушыға келтірілген залалдың себептерін, сипаты мен көлемін, оның ішінде құзыретті мемлекеттік органдар алған құжаттарды анықтауға мүмкіндік беретін барлық ақпарат пен құжаттаманы ұсынуға;

7) Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы белгіленген нысандағы өтінішті берген күні Сақтанушыға белгілі сақтандыру жағдайы басталуының мән-жайы көрсетілген жазбаша өтініш беруге.

65. Сақтандырушы, егер сақтанушы осы Ереженің 60-тармағында көрсетілген міндеттемелердің кез келгенін бұзушылықтың туындауына немесе оның мөлшерін ұлғайтуға әкеп соқтырған жағдайда бұзса, сақтандыру төлемдерін жасаудан бас тартуға құқылы.

11. Сақтандыру жағдайы орын алуын және залал мөлшерін растайтын құжаттардың тізімі

66. Сақтанушы сақтандырушыға келесі құжаттарды ұсынуға міндетті:

1) сақтандыру төлемін жасауға өтініш;

2) сақтандыру шартының (телнұсқасының) көшірмесі;

3) құзыретті мемлекеттік органдар алған құжаттарды қоса алғанда, келтірілген шығынның себептерін, сипаты мен мөлшерін анықтауға мүмкіндік беретін барлық мәліметтер мен құжаттар (мемлекеттік және ведомстволық комиссиялардың қорытындылары, келтірілген шығынның негіздемесі және т.б. болуы мүмкін) және басқалары;

4) сақтандыру жағдайының басталуын және шығын сомасын растайтын құжаттар: шарттар, келісімдер, жөнелту құжаттары, төлем тапсырмалары, үшінші тұлғалармен хат-хабарлар және осы шығынға байланысты сақтандырушы сұраған басқа материалдар;

5) Сақтандырушының талабы бойынша, сақтандырушының пікірі бойынша, шығынның мән-жайы, сипаты мен мөлшерін анықтау үшін құнды болып табылатын құжаттарға қол жетімділікті қамтамасыз етуге;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1 Взамен издания от 12.11.2013 г.	Стр. 11 из 16
---------------------------	--	---	---------------

- 6) болған жағдайда, тәуелсіз сарапшының шығындар мөлшерін бағалау жөніндегі құжаттары;
- 7) Сақтанушының жеке куәлігінің көшірмесі (жеке тұлға үшін) немесе заңды тұлғаның өкіліне берілген сенімхаттың түпнұсқасы;
- 8) әділет органдарының шығындарды өтеу туралы шешімдері (егер іс сотта қаралған болса);
- 9) сақтандыру жағдайы туындаған кезде шығынның алдын алу немесе азайту мақсатында Сақтанушының шеккен шығындарын растайтын құжаттар - бар болған жағдайда.

67. Жоғарыда айтылғандардан басқа, Сақтандырушы Сақтанушыдан басқа құжаттарды талап ете алады, егер нақты жағдайларды ескере отырып, Сақтанушыдан сұралған құжаттардың болмауы оған сақтандыру жағдайының фактісі мен себептерін анықтауға және зиян мөлшерін анықтауға мүмкін емес (немесе өте қиын) болса. Сақтандыру жағдайы бойынша тергеу жүргізу үшін мұндай құжаттардың қажеттілігін дәлелдеу міндеті, сотта дау туындаған жағдайда, Сақтандырушыға жүктеледі.

68. Құжаттардың толық емес пакеті ұсынылған жағдайда, Сақтандырушы құжаттарды алған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде Сақтанушыға (Сақтандырылған тұлғаға) немесе пайда алушы болып табылатын басқа тұлғаға құжаттардың жоқтығы туралы анықтама береді.

12. Сақтандыру төлемі және сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі

69. Сақтандырушы осы Ережелердің 11-тарауына сәйкес қажетті құжаттарды тапсырған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдайды.

70. Сақтандырушы шешімді кейінге қалдыруға құқылы, бұл жағдайда Сақтанушыға кідірту себептері туралы жазбаша түрде хабарлайды:

- 1) егер құқық қорғау органдары Сақтанушыға немесе оның отбасы мүшелеріне қатысты қылмыстық іс қозғаған болса - тергеу немесе сот аяқталғанға дейін;
- 2) егер сақтандырушы сақтандыру жағдайының басталуын немесе шығындардың мөлшерін растайтын құжаттардың түпнұсқалығына күмән келтірген болса - мұндай құжаттардың түпнұсқалығы расталғанға дейін.

71. Егер Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдаса, ол Сақтандырушыға осы Ереженің 69-тармағында белгіленген мерзімде бас тарту себебін негізді түрде негіздейді.

72. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуына Сақтанушы сот арқылы шағым жасай алады.

73. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешімді Сақтандырушы қабылдайды және Сақтанушыға бас тарту себептерінің дәлелді негіздемесімен жазбаша түрде хабарлайды.

13. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі және ережелері

74. Сақтандыру төлемін Сақтандырушы Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның / Пайда алушының) төлем жасау туралы жазбаша өтініші және сақтандыру жағдайы актісі негізінде жасайды.

75. Сақтандыру төлемі біржолғы төлеммен төленеді.

76. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының басталғаны туралы жазбаша хабарлама алғаннан кейін, сондай-ақ сақтандыру төлемін жүзеге асыруға қажетті барлық құжаттарды ұсынғаннан кейін Сақтандырушы келесі әрекеттерді орындайды:

- 1) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісін анықтайды;
- 2) Сақтанушының өтінішінде келтірілген ақпараттың сәйкестігін тексереді;
- 3) Салдарынан шығын келген оқиғаның туындау фактісі мен себептерін анықтайды;
- 4) сарапшыларды, төтенше жағдайлар жөніндегі комиссарды (маркшейдер) тарту қажеттілігін анықтайды және өзге де әрекеттерді жүзеге асырады;
- 5) оқиға сақтандыру жағдайы деп танылған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтайды, сақтандыру жағдайы туралы акт жасайды;
- 6) егер шағым негізсіз деп танылса, Сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан дәлелді бас тарту жібереді.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 12 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

77. Сақтандырушы Сақтанушының атынан келіссөздер жүргізуге және сақтандыру жағдайына байланысты келтірілген шығынның орнын толтыру туралы шешім қабылдауға, сақтанушының келісімін күтпей-ақ шығынның орын алу мән-жайы мен себептері және келтірілген шығын мөлшерін анықтауға бағытталған шараларды қабылдауға құқылы. Бұл туралы Сақтандырушы Сақтанушыға хабарлайды.

78. Сақтандырушы Сақтанушының атынан және оның тапсырмасымен сот органдарындағы сот ісін қарауды, сақтандырылған оқиғаға байланысты жәбірленушілердің шағымдары бойынша мәлімдемелер жасауға құқылы.

79. Егер Сақтанушы келісім бермесе және Сақтандырушы осы Ережелердің 77 және 78 т.т. белгіленген әрекеттерді орындауына кедергі келтірсе, Сақтанушының мұндай әрекеттері шығын келтіруіне әкелген деңгейде Сақтандырушы сақтандыру төлемдерін төлеу міндеттемесінен босатылады.

80. Сақтандыру төлемін Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру сомасында және сақтандыру шартында белгіленген жауапкершілік шегінде төлейді. Сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайының салдарынан Сақтанушы келтірген нақты зшығын сомасынан аспауы керек.

81. Егер франшиза сақтандыру шартында белгіленген болса, сақтандыру төлемі оны ескере отырып жүзеге асырылады.

82. Егер Сақтанушы келтірілген шығын үшін жауапты тұлғадан толық немесе ішінара өтемақы алса, Сақтандырушы Сақтанушыға тиісті мөлшерде сақтандыру төлемін жасау міндетінен босатылады.

83. Егер сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін, Сақтанушы келтірілген шығын үшін жауапты тұлғадан толық немесе ішінара өтемақы алған болса, Сақтандырушы сақтандыру төлемінің тиісті сомасын қайтаруды талап етуге құқылы, ал шығын үшін жауапты адамнан өтемақы алған Сақтанушы тиісті соманы Сақтандырушының тиісті сұрау салуында көрсетілген тәртіппен және мерзімде Сақтандырушыға қайтаруға міндетті.

84. Сақтандырушы немесе Сақтанушы кінәлі тараптан алған кез келген сома осы Ережеге сәйкес шығынның орнын толтыруға қатысқан тараптардың үлестеріне қарай бөлінеді.

85. Сақтанушының шығындарды алдын алу немесе азайту мақсатында шеккен шығыстары, егер тиісті шаралар сәтсіз болса да, сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін қажет болған немесе туындаған болса, сақтандырушымен өтеледі.

86. Мұндай шығындар нақты көлемде өтеледі, алайда сақтандыру төлемі мен шығындарды өтеудің жалпы сомасы Сақтандыру шартымен көзделген сақтандыру сомасынан аспауы тиіс, егер Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) шығындары Сақтандырушының нұсқауларын орындау салдарынан шықса, ондай шығындар сақтандыру сомасына қарамастан, толық көлемде өтеледі.

87. Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы, егер сақтандыру жағдайы келесінің салдарынан орын алса:

1) сақтанушының (сақтандырылған тұлғаның / немесе пайда алушының) сақтандыру жағдайы басталуына немесе оның туындауына ықпал етуге бағытталған әрекеттерінен орын алса, қорғаныс және төтенше жағдай кезінде жасалған әрекеттерді қоспағанда;

2) заң актілерінде белгіленген тәртіппен, сақтандыру жағдайымен байланысты қасақана жасалған қылмыс немесе әкімшілік құқық бұзушылық деп танылған Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның және / немесе пайда алушының) әрекеттері.

88. Сақтандырушының сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудан бас тартуына мыналар негіз бола алады:

1) Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы жалған ақпарат беруі;

2) сақтанушының сақтандыру жағдайынан болатын шығынды азайту шараларын қабылдамауы;

3) Сақтанушының шығынның туындауына кінәлі адамнан шығын үшін тиісті өтемақы алуы;

4) сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуының мән-жайын зерттеуге және оған келтірілген шығынның мөлшерін анықтауға кедергі келтіруі;

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 13 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

5) сақтанушы сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан, сондай-ақ сақтандыру құқығын сақтандырушыға беру үшін қажетті құжаттарды сақтандырушыға тапсырудан бас тартуы;

6) сақтандырушыны сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақтылы хабарламауы;

7) егер сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақтылы білгені дәлелденбесе немесе сақтандырушыда бұл туралы ақпарат болмаса, оның сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеттемесіне әсер ете алмайтын болса, сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыға хабардар етпеу;

8) заң актілерінде көзделген өзге де жағдайлар.

89. Сақтанушының осы бапта көзделген құқыққа қайшы әрекеттері негізінде сақтандырушыны сақтанушының алдындағы сақтандыру жауапкершілігінен босату сонымен бірге сақтандырушыны сақтандырылған тұлғаға немесе пайда алушыға сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудан босатады.

90. Сақтандыру шартының талаптары, егер бұл заң актілеріне қайшы келмесе, сақтандыру төлемін жасаудан бас тарту үшін басқа да негіздерді ұсынуы мүмкін.

91. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдағаннан кейін 10 (он) банктік күн ішінде немесе тараптардың келісімі бойынша белгіленген мерзімде Сақтанушыға Қазақстан Республикасының ұлттық валютасымен, теңгемен төлейді.

92. Сақтандырушы сақтандыру төлемдерін уақтылы төлемегені үшін Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабына сәйкес жауап береді.

93. Сақтандыру шарты тараптарының келісімі бойынша осы Ережеде қарастырылған сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру шарттары өзгертілуі, толықтырылуы немесе сақтандыру практикасында жалпы қабылданған басқа жағдайлармен ауыстырылуы мүмкін.

14. Сақтандыру шартын бұзу ережелері

94. Сақтандыру шарты келесі жағдайларда бұзылған болып саналады:

- 1) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі аяқталғанда;
- 2) Сақтандырушының (Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жүзеге асыруы) өз міндеттерін орындауында;
- 3) Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуда;
- 4) Сақтанушы қайтыс болғанда;
- 5) Қазақстан Республикасының заңнамасында, осы Ережеде және сақтандыру шартында көзделген өзге де жағдайларда.

95. Тараптар сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқылы. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу туралы тараптар бір-біріне Сақтандыру шартын бұзудың күтілетін күніне дейін 30 (отыз) жұмыс күнінен бұрын хабарлауға міндетті. Сақтандыру шартын бұзу туралы келісім жазбаша түрде рәсімделеді. Сақтанушы кез келген уақытта сақтандыру шартынан бас тартуға құқылы.

96. Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексімен көзделген міндеттемелерді тоқтатудың жалпы негіздерінен өзге, сақтандыру шарты келесіде мерзімінен бұрын бұзылады:

- 1) сақтандыру объектісі жойылған кезде;
- 2) сақтандыру жағдайының туындау мүмкіндігі жойылған кезде және сақтандыру тәуекелі сақтандыру жағдайынан өзге жағдайлар бойынша жойылғанда;
- 3) Сақтанушы мүліктік сақтандыру нысанын сатқанда, егер Сақтандырушы Сақтанушыны алмастыруға қарсылық білдірсе;
- 4) сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енгенде;
- 5) Сақтандырушыны ерікті тарату туралы уәкілетті органның рұқсат беруі заңды күшіне енгенде;
- 6) Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» Заңында көзделген жағдайларда

97. Мұндай жағдайларда, сақтандыру шарты бұзу үшін негіз болған жағдай туындаған сәттен бастап, сақтандыру шарты бұзылған болып саналады, бұл туралы мүдделі тұлға бұл туралы басқаға дереу хабарлайды.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 14 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

98. Сақтандырушы таратылған кезде сақтандыру сыйлықақыларын (жарналарын) қайтару Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңнамасында белгіленген кредиторлардың талаптарын қанағаттандыру тәртібіне сәйкес жүзеге асырылады.

99. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Ереженің 96-тармағында көзделген жағдайларға байланысты сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде, сақтандырушы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының 25% -ын әкімшілік шығыстарға, сондай-ақ сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін мерзімі сақтандыру шартының өткен мерзіміне ұстауға құқылы.

100. Егер сақтанушы Сақтандыру шартынан бас тартса, егер ол Ереженің 96-тармағында көрсетілген жағдайларға байланысты болмаса, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйақысы немесе сақтандыру жарнамалы қайтарылмайды.

101. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу Сақтандырушының оның талаптарын орындамауына байланысты болса, соңғысы Сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйақысын толығымен қайтаруға міндетті.

15. Сақтандыру шартының әрекет етуі мерзімінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары

102. Шарттың әрекет ету мерзімі ішінде Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға), егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына айтарлықтай әсер етуі мүмкін болса, Шарт жасалғаннан кейін Сақтандырушыға хабарланған жағдайларда белгілі болған өзгерістер туралы Сақтандырушыға дереу жазбаша түрде хабарлауға міндетті.

103. Сақтандыру шартында көрсетілген өзгерістер маңызды болып табылады.

104. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкелетін жағдайлар туралы хабардар болған Сақтандырушы, сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына сәйкес қосымша сақтандыру сыйақысын төлеуді талап етуге құқылы.

105. Егер Сақтанушы немесе Сақтандырылған тұлға Шарттың ережелеріне өзгерістер енгізуге немесе қосымша сыйақы төлеуге қарсылық білдірсе, онда Сақтандырушы Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 24 тарауымен көзделген ережелерге сәйкес Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы.

106. Егер Сақтанушы немесе Сақтандырылған тұлға осы Ереженің 102- тармағымен көзделген міндеттерін орындамаса, онда Сақтандырушы Шарттың бұзылуын және оның бұзылуынан келтірілген шығындардың орнын толтыруды талап етуге құқылы.

107. Егер сақтандыру тәуекелін ұлғайтатын жайттар жойылса, онда Сақтандырушы Шарттың бұзылуын талап етуге құқықсыз болады.

108. Тәуекелдің туындағанына немесе ұлғаюына қарамастан, Сақтандырушы сақтандыру шартының мерзімі ішінде Сақтанушы ұсынған ақпараттың дұрыстығын тексеруге құқылы.

16. Суброгация/Регресс

109. Сақтанушының сақтандыру нәтижесінде келтірілген шығындар үшін жауапты адамға қарсы талап ету құқығы сақтандыру төлемін жасаған Сақтандырушыға төленген сома шегінде өтеді. Алайда шарттың талаптары сақтандырушыға қасақана залал келтірген тұлғаға талап ету құқығын беруді қоспағанда жарамсыз.

110. Сақтандырушыға берілген талап ету құқығын ол Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) мен шығындар үшін жауапты тұлға арасындағы қатынастарды реттейтін ережелерге сәйкес жүзеге асырады.

111. Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) сақтандыру төлемін алар алдында, Сақтандырушыға барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге және оған Сақтандырушыға берілген талап ету құқығын жүзеге асыру үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.

112. Егер Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) Сақтандырушыға келтірген залал үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығынан бас тартса немесе Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) кінәсінен бұл құқықты пайдалану мүмкін болмаса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде төлеуден босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 15 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

17. Қос (көп мәртелік) сақтандыру

113. Қос (көп мәртелік) сақтандыру - әрқайсысымен тәуелсіз келісім бойынша бір объектіні бірнеше Сақтандырушымен сақтандыру.

114. Қосарланған сақтандыру жағдайында әрбір сақтандырушы Сақтанушы алдында онымен жасалған сақтандыру шарты аясында жауап береді, алайда Сақтанушының барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты шығыннан аспауы керек.

115. Бұл жағдайда Сақтанушы кез келген сақтандырушыдан онымен жасалған сақтандыру шартында қарастырылған сақтандыру сомасы көлемінде сақтандыру төлемін алуға құқылы. Егер алынған сақтандыру төлемі нақты шығынды өтемеген жағдайда, Сақтанушы басқа Сақтандырушыдан жетіспейтін соманы алуға құқылы.

116. Сақтанушы келтірілген шығынды басқа Сақтандырушылар өтегендіктен сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара босатылған сақтандырушы шығындарды шегеріп, сақтанушыға сақтандыру сыйақыларының тиісті бөлігін қайтаруға міндетті.

18. Сақтандыру шартының жарамсыздығы және оны жарамсыз деп танудың салдары

117. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде көзделген мәмілелердің жарамсыздығының жалпы негіздерінен басқа, сақтандыру шарты келесіде жарамсыз болып мойындалады:

- 1) сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандыру объектісі болмағанда;
- 2) сақтандыру нысаны заңсыз мүліктік мүдделер болғанда;
- 3) сақтандыру жағдайы ретінде, оның пайда болу ықтималдығы мен ықтималдық белгілері жоқ, алайда сақтандыру шарты аясында сөзсіз және объективті түрде орын алуы керек, тараптар немесе, кем дегенде, Сақтанушы ол туралы сөзсіз білетін, оқиғаның көзделуі;
- 4) сақтанушы сақтандыру шартын жасасқан кезде, сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін сақтандыру шартын жасауды қоса, артық пайда алу мақсатын көздегенде;
- 5) келісімін алу міндетті болған жағдайларда, Сақтандырылған тұлғалардың келісімінің болмауында.

118. Сақтандыру шарты жарамсыз деп танылған жағдайда, Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысын немесе одан алынған сақтандыру жарналарын қайтаруға міндетті, ал Сақтанушы (пайда алушы) сақтандырушыға сақтандыру төлемін қайтаруға міндетті.

119. Егер сақтандыру шарты Сақтандырушының сақтандыру шартын жасасу туралы білмеген және білмеуі тиіс болған Сақтанушының заңсыз әрекеттері салдарынан пайда болған негіздер бойынша жарамсыз деп танылса, онда Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысын немесе сақтандыру жарналарын сақтандыру шартының өтпеген мерзіміне сәйкес, тек орын алған шығындарды шегерумен қайтарады, ал сақтандыру төлемі жасалған жағдайда - төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

120. Егер сақтандыру шарты жарамсыз деп танылса, Сақтандырушыға Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 839-бабында қарастырылған сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуға негіз болған жағдайда дәл осындай зардаптар туындайды.

121. Егер сақтандыру шарты қылмыстық мақсатқа жетуге бағытталған болса, онда Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 157-бабының 4-6-тармақтарында көзделген салдарлар орын алады.

19. Еңсерілмейтін күш жайттары

122. Егер тараптар форс-мажорлық жағдайларға (форс-мажорға) байланысты, яғни тараптың сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерін орындауы мүмкін болмайтын төтенше және болдырмайтын жағдайларға байланысты өз міндеттемелерін тиісті түрде орындау мүмкін еместігін дәлелдейтін болса, тараптар жауапкершіліктен босатылады.

123. Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді тараптардың біреуі толық немесе ішінара орындауы мүмкін болмаған жағдайда, оларды орындау мерзімі осындай жағдайлар болған уақытқа пропорциялы уақытқа шегеріледі.

АО «СК «Сентрас Иншуранс»	ПС-35 Басқа қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ЕРЕЖЕЛЕРІ	Издание от 29.12.2018 г. № 1	Стр. 16 из 16
		Взамен издания от 12.11.2013 г.	

124. Егер форс-мажор жағдайлары үш айдан астам уақытқа созылатын болса, онда тараптардың әрқайсысы сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді одан әрі орындаудан бас тартуға құқылы. Бұл жағдайда тараптардың ешқайсысы екінші тараптан сақтандыру шартының бұзылуымен келтірілген залалдың орнын толтыруды талап етуге құқылы емес.

125. Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындау мүмкін болмаған тарап екінші тарапты жиырма күн ішінде міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін жағдайлардың туындауы немесе тоқтатылуы туралы хабардар етуге міндетті.

20. Дауларды шешу тәртібі

126. Сақтандыру шартын орындау бойынша сақтандыру субъектілері арасында туындайтын барлық даулар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешіледі.

21. Қосымша ережелер

127. Сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де жағдайлар көзделуі мүмкін.

128. Осы Ережеге сәйкес, Сақтандырушы сақтандыру тәуекелдерінің және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін басқа да сақтандыру шарттарының жиынтығымен сақтандыру бағдарламаларын жасауға құқылы.

129. Сақтандыру шартының мазмұны осы Ережеге сәйкес келмеген жағдайда сақтандыру шартына артықшылық беріледі.

130. Сақтандыру шартын жасасу және орындау кезінде тараптар алған, оның ішінде құқықтық қорғалмаған, сондай-ақ коммерциялық құпия деп саналатын ақпарат басқа тараптың келісімімен немесе тек Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда ғана ашылуы мүмкін.

131. Егер сақтандыру шартында сақтанушының жағдайын заңнамалық актілерде қарастырылған жағдаймен салыстырғанда нашарлататын жағдайлар болса, осы заңнамалық актілерде белгіленген жағдайлар қолданылады.

132. Осы Ережемен реттелмеген шектерде қолданыстағы заң қолданылады.